

بسم الله الرحمن الرحيم

تأثیر فمینیسم بر کاهش جمعیت در ایران

استاد راهنما : راضیه علی اکبری

فاطمه عزیزی^۱ و فاطمه عظیمی^۲ و فاطمه زهرا بیاتی

چکیده

در این مقاله به بررسی علل کاهش جمعیت از جمله نقش باورها و اعتقادات فمینیسم بر روند منفی کاهش جمعیت، پرداخته میشود. اعتقادات فمینیستی در صدد انحلال بنیان های خانواده، کم رنگ کردن نقش مادری، زیر سوال بردن ازدواج و تعهد به بهانه آزادی، از بین بردن نقش و جایگاه پدر در خانواده و هزاران برنامه های دیگر در جهت از بین بردن کانون مقدس خانواده و تغییر نسل تلاش به عمل آورده است. کاهش جمعیت و تبعات آن، بخش کوچکی از نتایج این تفکرات مهیج در بین جامعه ایرانی-اسلامی است. در این مقاله ضمن بررسی تفکراتی که هسته اصلی خانواده و زاد و ولد را نشانه رفته، به بررسی عمق خطر کاهش جمعیت در ایران و سقوط آمارهای رشد جمعیتی نیز پرداخته شده است. مقاله به پنج بخش تقسیم شده که در هر بخش سعی بر آن شده تا تمام ابعاد بحث را بررسی بشود از این رو ممکن است هر بخش ریز موضوعاتی نیز داشته باشد. روش تحقیق تحلیلی توصیفی میشود.

کلید واژه ها : فمینیست، جمعیت، خانواده، تجرد، اشتغال، ازدواج

تبیین مسایران در جنگ جمعیتی

صنله

صدای گام‌های بلند کاهش جمعیت به خوبی به گوش می‌رسد...

طبق امارهای جمعیتی، مهم‌ترین بحران ایران در یک دهه آینده، جنگ جمعیتی است. در حال حاضر ۱۰٪ جمعیت ما سالمند هستند اما تا سه دهه آینده، ۳۰٪ جمعیت در بازه سالمندی بالای ۶۰ سال قرار خواهند گرفت و بحران جمعیت، آینده کشور را تهدید می‌کند. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که به دلیل سقوط نرخ زاد و ولد با کاهش شدید جمعیت به عنوان یک چالش بزرگ جمعیتی مواجه خواهیم شد. امارهای زاد و ولد حاکی از آن است که در سال‌هایی نه چندان دور، جامعه‌ای پیر خواهیم داشت و سالمندان سهم قابل توجهی از جمعیت را به خود اختصاص خواهند داد. بحران جمعیت بسیار وحشتناک‌تر از حد تصور در ده سال آینده است. به گفته دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت در سال ۱۳۹۹ به نرخ رشد جمعیت ۰.۶٪ سقوط کردیم و این کمترین مقدار نرخ رشدی است که در تاریخ کشور ثبت شده و زنگ خطری است که به صدا درآمده ۱. در سال ۹۹ نرخ فرزند آوری به ۱.۵ دهم رسیده است در حالی که در سال ۹۵ این عدد ۲.۱ دهم بوده است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۵ به ۱.۲ دهم برسد. برای مثال کمتر از ۲۰ سال دیگر ما قوم گیلک نداریم زیرا هفت دهم درصد نرخ باروری کلی دارند. ۲.

تبعات کاهش جمعیت

کاهش جمعیت در صورت تداوم خسارات فراوانی را به کشور وارد می‌نماید که گاه جبران‌ناپذیر است. برخی از آن خسارات عبارتند از: تضعیف نیروی دفاعی کشور، کاهش جمعیت جوان و نخبه کشور، سوء استفاده دشمنان از برهم خوردن تعادل جمعیتی و مهم‌تر از همه خطر سیاسی و امنیتی است که طی این جریان گریبان‌گیر امنیت ملی خواهد شد. چرا که از هم اکنون پادگان‌های نظامی تحت تاثیر رشد منفی جمعیت قرار گرفته‌اند. چنانچه این روند منفی ادامه یابد، در پانزده سال آینده، ارتش و سپاه برای تأمین نیرو با مشکلات جدی رو به رو خواهند بود ۳.

تاثیر بارهای فمینیستی بر کاهش جمعیت

در شمارش عوامل کاهش جمعیت، موارد بسیاری از جمله سقوط نرخ زاد و ولد، افزایش زوجین نابارور، افزایش سن ازدواج و افزایش میزان طلاق و کاهش ۴۰ درصدی ازدواج‌ها را میتوان در نظر گرفت. به طور کلی نقش مهم‌ترین اندیشه‌های فمینیستی را در تشکیل خانواده و تولید مثل را بررسی میکنیم.

Formatted: Font color: Text 1, Complex Script Font: Lotus

Formatted: Font color: Text 1, Complex Script Font: Lotus

Formatted: List Paragraph, Indent: Before: 0", First line: 0", Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.25" + Indent at: 0.5"

Formatted: Normal

Formatted: Normal

❖ پیشنهاد تحقیق

در رابطه با این موضوع کتب و مقالاتی نوشته شده از جمله:

۱. تاثیر اشتغال زنان بر کاهش جمعیت در سبک زندگی غربی و راههای برون رفت از آن^۳

نویسنده: مائده رضایی

۲. اشتغال زنان و روند باروری و رشد جمعیتی در کشور^۴

نویسنده: وحید مهربانی

۳. بحران خاموش جمعیت در ایران^۵

نویسنده: صالح قاسمی

۴. عوامل موثر بر کاهش جمعیت ایران در دهه های اخیر^۶

نویسنده: فرناز نصرافهانی

۵. کتاب کنترل جمعیت یا انقراض نسل؟!^۷

تهیه و تدوین: موسسه عمار ولایت

۶. کتاب جمعیت ایران افزایش یا کاهش؟!^۸

معاونت برنامه ریزی و تدوین سیاست شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده

۷. افزایش جمعیت نگرش ها و راهبردها

نویسندگان: محمدحسین پوریانی و محمد سبحانی نیا

❖ اهمیت موضوع

اهمیت پرداخت به مسئله کاهش جمعیت در بیانات مقام معظم رهبری کاملاً مشهود و هویداست. مقام معظم

رهبری "مدظله" تا کنون بیش از ۴۲ بار خطر کاهش جمعیت و فرزندآوری را متذکر شدند ۱۱ و این خطر

بزرگ را اینگونه توصیف کردند: مسئله‌ی جمعیت یکی از خطرانی ست که وقتی انسان درست به عمق آن فکر

می‌کند، تن او میلرزد ... مسئله‌ی جمعیت را جدی بگیرید؛ جمعیت جوان کشور دارد کاهش پیدا می‌کند. یک

^۳ <http://noo.rs/۱JiUz>

^۴ https://www.jpaiassoc.ir/article_۲۸-۲۳.html

^۵ http://journals.dte.ir/article_۶۷۸۳۰.html

^۶ <https://civilica.com/doc/۵۹۸۷۴۶>

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Intense Reference, Font: 11 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 11 pt, (Complex Arabic (Saudi Arabia)

جایی خواهیم رسید که دیگر قابل علاج نیست. یعنی مسئله‌ی جمعیت از آن مسائلی نیست که بگوییم حالا ده سال دیگر فکر می‌کنیم؛ نه، اگر چند سال بگذرد، وقتی نسل‌ها پیر شدند، دیگر قابل علاج نیست.^۷

بی شک مسئله‌ای که در این سطح مورد تاکید قرار گرفته، قابل تامل، بررسی، تفکر و حتی تا زمانی قابل علاج است. در شمارش علل کاهش جمعیت موارد مهمی قرار میگیرند و یکی از مهم‌ترین علت‌های کاهش جمعیت، تفکرات ضد مادری، ضد زنانگی، ضد ازدواج و فرزندآوری است. تفکرات فمینیستی که امروزه در عرصه‌های مختلف شاهد تبعات آن هستیم از جمله: آمار طلاق، بالا رفتن سن ازدواج، تساوی‌های غیرمعتدله زن و مرد با بهانه عدالت طلبی و.... بی شک آنچه که کانون خانواده را مورد هدف قرار بدهد، بر فرزندآوری و رکود جمعیتی کشور هم تاثیر گذار خواهد بود. با آنکه پژوهش‌ها در مسئله جمعیت بسیار است و کتب مربوطه در دست رس عموم قرار دارد، اما تا کنون موضوع تاثیرات تفکرات فمینیستی بر کاهش جمعیت در کتب مربوطه مطرح نگردیده و همین مسئله اهمیت پردازش به این موضوع را دو چندان میکند. امید است که این گام کوچک، شروعی برای ایجاد تحولات بزرگ در افکار مادران و زنان بزرگ سرزمین ایران باشد.

❖ سوال اصلی

فمینیسم بر کاهش جمعیت ایران چه تاثیری دارد؟

❖ سوالات فرعی

تاثیر اشتغال زنان در کاهش جمعیت چیست؟

تاثیر تجردگرایی در کاهش جمعیت چیست؟

ازدواج دیر هنگام چگونه کشور را در خطر جمعیتی فرو میبرد؟

چرا مادر شدن خواسته زنان کشور و فمینیست‌ها نیست؟

علت بالا رفتن میانگین سن ازدواج و تاخیر در ازدواج چیست؟

تفکرات فمینیستی در سقط‌های عمدی چقدر تاثیر گذار است؟

کنترل‌های جمعیتی چگونه جمعیت ایران را نابود کرد؟

راه حل بنیادین رفع شبهات جنبش‌های فمینیستی چیست؟

❖ اهداف تحقیق

بی شک یکی از مهم‌ترین اهداف برای انجام این تحقیق، هشیار شدن در برابر شبهات فمینیستی می باشد که ما آنها را دست کم میگیریم و دچار ضررهای بدون جبران به کانون مقدس خانواده میشویم. انقراض نسل و یا به یک تعبیر علمی تغییر نسل در کشور ما، قطعاً زاینده تفکرات فمینیستی و ضد خانواده میباشد که با دلایل

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

اقتصادی توجیه میشود. مهم ترین هدف این تحقیق، روشن شدن عمق خطر کاهش جمعیت و مخرب بودن تفکرات فمینیستی میباشد. تحقیق پیش رو فقط بخش کوچکی از تاثیرات فمینیست بر یک جامعه است. در ادامه تحقیق، مهم ترین علل های فکری که باعث رکود رشد جمعیتی میشود را مورد نقد و بررسی قرار میدهم و نهایتاً نتایج انحلال خانواده برآمده از تفکرات فمینیستی و راهکار بنیادین حل افکار فمینیستی در اذهان عمومی را مورد بحث قرار میدهم.

❖ روش تحقیق : تحلیلی - توصیفی

مفهوم شناسی

یکی از کلمات پرتکرار در مقاله پیش رو کلمه فمینیست است که برای ورود به بحث لازم است منظور نویسنده از استفاده این کلمه تشریح شود. در دنیای مفاهیم و معانی برای این کلمه معانی زیادی شمرده شده که از جمله آنها : فمینیسم، (Feminism)، واژه ای فرانسوی و از ریشه لاتینی (Femind) است که به اندیشه و نهضتی گفته می شود که مدافع برابری حقوق زنان با مردان در ساحت های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی می باشد که در فارسی ممکن است از این واژه به زن سالاری، زن گرایی و... تعبیر شود.^۸ طبق تحلیل نویسنده، این جنبش شعارهای صورتی از جمله دفاع از حقوق زنان، بازگشت ارزش و هویت واقعی به زن، بخشیدن جسم زن به خودش و منع بردگی گرفتن زنان، تساوی و عدالت را سر داده است. در ادامه مقاله بیش تر به این شعارها پرداخته خواهد شد اما رویکرد و هدف اصلی مقاله آن است که عملکرد فمینیست ها را در بحث کاهش جمعیت و نقش آنان در این معضل اجتماعی را بررسی کند. فمینیست ها دارای شاخه های مختلفی از جمله فمینیست های رادیکال، فمینیست های اسلامی و.... هستند که طبق تحقیقات هیچ فرق بنیادینی بین این شاخه ها وجود ندارد و هدف همه آنها آزادی زن از بند خانواده، ازدواج و فرزند است. (حق شناس، ۱۳۸۹، ص ۳۱، ۳۲، ۳۴)

نقش تفکرات فمینیستی در کاهش جمعیت

۱. اشتغال زنان

امروزه بسیاری از زنان در ادارات و سازمان ها و مراکز دولتی و خصوصی، به کار گرفته شده اند و برخی کارهای غیر مرتبط و غیر ضروری و مشاغل و کارهای اجتماعی که در حیطه مردان است و هیچ سختی با

۸. رک سایت اسلام پدیا و ویکی فقه

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

Formatted: Font: 14 pt, Font color: Text 1, Complex Script Font: B Lotus, 14 pt

گسترده خود در جهت کاهش فرزندآوری خانواده‌های ایرانی ادامه می‌دهد. روندی که با تغییر مدیریت دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت، نیز تغییر نکرده؛ چنان که مشاهدات میدانی ما نشان می‌دهد که وزارت ذکر شده، مصرانه در شهر و روستا مشغول اقدامات ضدجمعیتی پیشین است. وزارت بهداشت که بر اساس قوانین کشور موظف به مقابله با پدیده‌ی سقط‌های غیرقانونی "به گزارش وزارتخانه، سالانه بالغ بر ۲۲۰ هزار مورد" است، نه تنها عملاً هیچ ورودی در این زمینه نکرده و علی‌رغم درخواست‌های مکرر تاکنون هیچ موردی از برخورد قانونی با عاملین این جرم را اعلام و رسانه‌ای نکرده "که خود باعث جری شدن خاطیان در ارتکاب به این جرم شده است" بلکه با اعمال سیاست‌های غلط از جمله سختگیری غیر علمی و اجبار به غربالگری و ترساندن پزشکان و مردم، زمینه سقط‌های بیشتری را در جامعه فراهم کرده است. تأسف بار اینجاست که آن قدری که متخصصین از عدم ارجاع برای غربالگری‌ها ترسانده شده و به محاکمه کشیده می‌شوند، جامعه‌ی علمی و عموم مردم، شاهد برخوردهای سختگیرانه و متعدهانه‌ی وزارت ذکر شده در مقابل افراد مباشر قتل نفس عمدی در موضوع سقط غیر قانونی جنین نبوده و نیستند! برخلاف فتوای صریح مقام معظم رهبری مبنی بر ممنوع بودن استفاده از بیت المال در عقیم سازی و کنترل جمعیت، همچنان وازکتومی "بستن لوله در مردان" به صورت قانونی و توبکتومی "بستن لوله در زنان" با دلایل کاملاً غیر علمی از جمله سزارین سوم و یا سن ۴۰ سالگی مادر، به صورت رایگان و در سیستم دولتی انجام می‌شود. همچنین برای کارکنان به ازای هر مورد کار گذاشتن آی‌یودی، کارانه تشویقی در نظر گرفته می‌شود. ۱۷

نتیجه گیری

نتیجه ادامه یافتن تفکرات ضد خانواده فمینیستی چیزی جز انحلال خانواده نخواهد بود. آنچنانکه در بررسی آمارهای طلاق نشانه‌های این انحلال قابل مشاهده است. از طرفی هم نهاد خانواده اولین قربانی تغییرات جمعیتی است چرا که کاهش باروری و تاخیر در آن با تغییر در هنجارها، ارزش‌ها و نگرش‌ها نسبت به زندگی خانوادگی و فرزندآوری همراه است. ۱۸

از مهم‌ترین بنیادهای فکری جنبش‌های آزادی خواه و فمینیستی، که باعث توجیح اعتقادات فمینیستی میشود، نادیده گرفتن و انکار تفاوت‌های زیست شناسی، روحی، عملکردی، مغزی و هورمونی زن و مرد با یکدیگر است. این تفکر عامل بی‌ارزشی زن است که برای ارزش دادن به هویت زن، او را به مرد بودن تشویق میکند و این چنین شخصیت، روحیه و فطرت زنانگی یک زن نادیده گرفته شده و زیر این تفکر له میشود. آگاهی داشتن از تفاوت‌های زن و مرد باعث خنثی شدن این افکار در بین اذهان میشود که امید است زنان سرزمین را از ارزش واقعی خود که جایگاه والای مادر است باخبر سازد.

پانوشته ها:

۱) www.imna.ir/news/۴۹۶۸۲۳/

khabaronline.ir/xjsLV

۲) <http://fna.ir/۱urcdI>

۳) کتاب افزایش جمعیت، نگرش ها و راهبرد ها، محمدحسین پوریانی و محمد سبحانی نیا، چاپ اول ۱۳۹۳، پاد اندیشه، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۸۸-۹۸

۴) کتاب افزایش جمعیت، نگرش ها و راهبرد ها، همان، ص ۸۶

۵) کتاب نقد فمینیسم از منظر نویسندگان غرب، پژوهشکده باقرالعلوم، سید جعفر حق شناس، چاپ اول ۱۳۸۹، امیرکبیر - تهران، ص ۲۹-۳۰

۶) کتاب فمینیسم جنبش های آزادی بخش زنان از دیدگاه اهل سنت، دکتر مثنی امین الکرستانی، ترجمه عبدالظاهر سلطانی، مشهد: حافظ ابرو، چاپ اول ۱۳۸۸، ص ۱۲۹

۷) سونامی تجرد در بین دختران ایرانی - بهار نیوز

<https://www.baharnews.ir/news/۱۴۲۰۱۷/%D۸%B۳%D۹%۸۸%D۹%۸۶%D۸%AV%D۹%۸۵%DB%۸C-%D۸%AA%D۸%AC%D۸%B۱%D۸%AF-%D۸%A۸%D۹%۸A%D۹%۸۶-%D۸%AF%D۸%AE%D۸%AA%D۸%B۱%D۸%AV%D۹%۸۶-%D۸%AV%D۹%۸A%D۸%B۱%D۸%AV%D۹%۸۶%D۹%۸A>

کتاب فمینیسم جنبش های آزادی بخش زنان، همان، ص ۲۲۳

۸) کتاب نقد فمینیسم از منظر نویسندگان غرب، همان، ص ۳۱-۳۴-۸۸

کتاب فمینیسم جنبش های آزادی بخش زنان، همان، ص ۱۲۹-۱۶۰

۹) روزنامه جوان: میانگین سن ازدواج کشور ۳ سال بیشتر از مطلوب جامعه

<https://www.pishkhan.com/news/۲۳۲۲۸۱>

(۱۰) عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تاخیر در ازدواج - موسسه فرهنگی هنری سبک زندگی آلیاسین

<https://www.manaviyat.ir/%d8%b9%d9%88%d8%a7%d9%85%d9%84-%d8%a7%d8%ac%d8%aa%d9%85%d8%a7%d8%b9%db%ac%d8%ac-%d8%a7%d9%82%d8%aa%d8%b5%d8%a7%d8%af%db%ac-%d9%88-%d9%81%d8%b1%d9%87%d9%86%da%af%db%ac-%d8%aa%d8%a7%d8%ae%db%ac%d8%b1/>

(۱۱) بیش از ۴۲ بار تأکید امام خامنه ای به روی ضرورت "مسئله جمعیت و فرزندآوری" - اخبار خانواده و -

اخبار اجتماعی تسنیم | Tasnim

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/۱۳۹۹/۰۴/۲۳/۲۳۰۵۱۲۹/%D8%A8%DB%AC%D8%B4-%D8%AV%D8%B2-%E2%D8%A8%D8%AV%D8%B1-%D8%AA%D8%A3%DA%A9%DB%AC%D8%AF-%D8%AV%D9%85%D8%AV%D9%85-%D8%AE%D8%AV%D9%85%D9%86%D9%87-%D8%AV%DB%AC-%D8%A8%D9%87-%D8%B1%D9%88%DB%AC-%D8%B6%D8%B1%D9%88%D8%B1%D8%AA-%D9%85%D8%B3%D8%A6%D9%84%D9%87-%D8%AC%D9%85%D8%B9%DB%AC%D8%AA-%D9%88-%D9%81%D8%B1%D8%B2%D9%86%D8%AF%D8%A2%D9%88%D8%B1%DB%AC>

mshrgh.ir/۱۰۹۴۴۳۳

(۱۲) کتاب فمینیسم جنبش‌های آزادی بخش زنان، همان، ص ۲۷۱

(۱۳) کتاب نقد فمینیسم از منظر نویسندگان غرب، همان، ص ۵۲

(۱۴). کتاب فمینیسم جنبش‌های آزادی بخش زنان، همان، ص ۱۳۴-۱۳۵

(۱۵) <http://fna.ir/\ouxwq>

(۱۶) کتاب فمینیسم جنبش‌های آزادی بخش زنان، همان، ص ۱۴۴-۱۴۵

۱۷). آقای وزیر کنترل جمعیت را متوقف کنید / افزایش سقط جنین با غربالگری-خبرگزاری مهر | اخبار ایران

و جهان | MehrNewsAgency

<https://www.mehrnews.com/news/۴۳۰۱۲۵۲/%D۸%A۲%D۹%A۲%D۸%A۷%DB%ACD۹%A۸%D۸%B۲%DB%AC%D۸%B۱-%DA%A۹%D۹%A۶%D۸%AA%D۸%B۱%D۹%A۴%D۸%AC%D۹%A۵%D۸%B۹%DB%AC%D۸%AA-%D۸%B۱%D۸%A۷%-%D۹%A۵%D۸%AA%D۹%A۸%D۹%A۲%D۹%A۱-%DA%A۹%D۹%A۶%DB%AC%D۸%AF%D۸%A۷%D۹%A۱%D۸%B۲%D۸%A۷%DB%AC%D۸%B۴-%D۸%B۳%D۹%A۲%D۸%B۷%D۸%AC%D۹%A۶%DB%AC%D۹%A۶-%D۸%A۸%D۸%A۷%-%D۸%BA%D۸%B۱%D۸%A۸%D۸%A۷%D۹%A۴%DA%AF%D۸%B۱%DB%AC/>

۱۸) کتاب افزایش جمعیت نگرش ها راهبردها، همان، ص ۵۱، کتاب نقد فمینیسم از منظر نویسندگان غرب، همان، ص ۱۵۷

فهرست منابع

محمد-حسین پوریانی و محمد سبحانی نیا، کتاب افزایش جمعیت، نگرش ها و راهبرد ها، چاپ اول ۱۳۹۳، پاد اندیشه، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۸۸-۹۸
سید جعفر حق شناس، کتاب نقد فمینیسم از منظر نویسندگان غرب، پژوهشکده باقرالعلوم، چاپ اول ۱۳۸۹، امیرکبیر -تهران، ص ۲۹-۳۰
مثنی امین الکرستانی، ترجمه عبدالظاهر سلطانی، مشهد، فمینیسم جنبش های آزادی بخش زنان از دیدگاه اهل سنت،: حافظ ابرو، چاپ اول ۱۳۸۸، ص ۱۲۹
روزنامه جوان: میانگین سن ازدواج کشور ۳ سال بیشتر از مطلوب جامعه
بیش از ۴۲ بار تأکید امام خامنه ای به روی ضرورت "مسئله جمعیت و فرزندآوری"- اخبار خانواده و - اخبار اجتماعی تسنیم | Tasnim

آقای وزیر کنترل جمعیت را متوقف کنید / افزایش سقط جنین با غربالگری-خبرگزاری مهر | اخبار ایران
و جهان | MehrNewsAgency